

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ
МИНИСТРЛІГІ**

БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Педагогтардың біліктілігін арттыру курстары
«Ауызша сөйлеудің моторлы бұзылыстарын диагностикалау және оны
түзетудегі логопедтік массаж бен артикуляциялық гимнастика»
арнайы білім беру ұйымдарының педагог қызметкерлерін оқыту үшін
арналған

Сағат саны: 40 сағ.

**Нұр-Сұлтан
2021 ж.**

1. Жалпы ережелер

Педагогтардың біліктілігін арттыру бойынша осы білім беру бағдарламасы Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының (2012.09.01. берілген өзгерістер мен толықтыруларымен) 8-бабы «Білім беру саласындағы мемлекеттік кепілдіктер» бөлімі және Қазақстан Республикасының «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» 2002 жылғы 11 шілдедегі № 343-ІІ Заңы, Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 988 қаулысы) ескеріле отырылыпәзірленді. Білім беру бағдарламасы арнайы білім беру ұйымдарының педагогтарына арналған.

Ауызша сөйлеудің моторлы бұзылыстарын диагностикалау баланың қоғамда сәтті әлеуметтенуін қамтамасыз ететін іс-шаралар жүйесіндегі маңызды кезең болып табылады. Бұл белгілі бір ауытқуларды анықтауға, баланың психофизикалық ерекшеліктеріне сәйкес келетін жеке психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуді қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін сөйлеу дамуының диагностикасы.

Балалардың сөйлеуін дамытудағы ауытқуларды уақытылы анықтау және уақытылы түзету - бұл балаларды мектепке сапалы дайындау үшін қажетті жағдайлар.

Бағдарлама келесідей сұрақтарға жауап алуға көмектеседі:

- Дыбысты дұрыс айту үшін қандай жағдайлар қажет?
- Артикуляциялық аппарат қалай жұмыс істейді?
- Әр түрлі сөйлеу патологиялары үшін артикуляциялық моториканың қандай бұзылыстары бар?
- Артикуляциялық гимнастика сөйлеу бұзылыстарын түзетуде қандай рөл атқарады?
- Ересектерде дикцияның қандай кемшіліктері жиі кездеседі?
- Дислалия, дизартрия, ринолалия, афазия анықталған адамдармен жаттығу кезінде нені ескеру керек?
- Ересектер мен балаларда дикцияны дамыту үшін артикуляциялық гимнастиканың дәстүрлі және дәстүрлі емес түрлері қандай?

Аталған бағдарламаны оқығаннан кейін сөйлеу бойынша мәселелрі бар адамдармен артикуляциялық гимнастикамен айналысу үшін жеткілікті білімге ие болады. Балаларға да, ересектерге де сөйлеу бұзылыстарын түзетуге көмектесе алатын болады.

2. Тірек конспект- сөздік

Логопедиялық массаж-бұл перифериялық сөйлеу аппаратының бұлшық еттерінің, нервтерінің, қан тамырлары мен тіндерінің күйін өзгертетін механикалық әсердің белсенді әдісі.

Артикуляциялық (логопедиялық) гимнастика - артикуляциялық аппараттың бұлшықеттерін нығайтуға, сөйлеу процесіне қатысатын органдардың қимыл-қозғалыстарының беріктігін, қозғалғыштығын және саралануын дамытуға бағытталған арнайы жаттығулар жиынтығы.

Акупунктуралық массаж-ағзаны сауықтырудың, сонымен қатар биологиялық белсенді нүктелерге әсер етуге негізделген аурулардың алдын алудың ежелгі әдісі. Массаждың бұл түрі шығыс медицинасында негізделген, сондықтан денеде және орган жүйелерінде энергия тепе-теңдігін сақтау теориясын қолдайды.

Зондтар-артикуляциялық аппараттың қажетті аймақтарына қол жеткізуді қамтамасыз ететін арнайы құрылғылар.

Мүмкіншілігі шектеулі бала (балалар) - белгіленген тәртіппен расталған, туа біткен, тұқым қуалаған, жүре пайда болған аурулардан немесе жарақаттардың салдарынан тіршілік етуі шектелген, дене және (немесе) психикалық кемістігі бар он сегіз жасқа дейінгі бала (балалар);

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар – бұл арнайы психологиялық-педагогикалық көмекті қажет ететін және оларды тәрбиелеу мен оқыту кезінде ерекше жағдайларды ұйымдастыратын балалар.

«Қатер» тобындағы бала (балалар) - ерте қолға алынбағандықтан, әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау көрсетілмегендіктен, дене және (немесе) психикалық дамуында кенжелеп қалу ықтималдығы жоғары болатын үш жасқа дейінгі бала (балалар);

Дене кемістігі - ағзасы (ағзалары) дамуының және (немесе) жұмыс істеуінің ұзақ уақыт бойы әлеуметтік, медициналық және педагогикалық түзеу арқылы қолдауды қажет ететіндей созылмалы бұзылуы;

Психикалық кемістік - адам психикасы дамуының және (немесе) жұмыс істеуінің уақытша немесе тұрақты кемістігі, соның ішінде: сенсорлық бұзылыстардың салдары; сөйлеу бұзылыстары; эмоциялық-еркі жағынан бұзылыстары; ми зақымдануының салдары; ақыл-ой дамуының бұзылыстары, соның ішінде ақыл-ой жағынан кенжелеп қалу; психикалық дамуының тежелуі және осыған байланысты оқып-үйренудегі өзіндік қиындықтар.

3. Бағдарлама тақырыбы: «Ауызша сөйлеудің моторлы бұзылыстарын диагностикалау және оны түзетудегі логопедтік массаж бен артикуляциялық гимнастика»

Оқу-тақырыптық жоспар (40 сағат)

№	Тақырыбы	Сағат саны			Барлығы
		Дәрістер	Практикалық	Өзіндік жұмыс	
1-модуль. Нормативтік-құқықтық база					
1.1	Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 2 қыркүйек 2019 ж.қазақстандықтардың әл – ауқатының өсуі: сындарлы қоғамдық диалог-Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі	1			1
1.2	Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319–III Заңы (10.06.2020 ж. жағдай бойынша соңғы өзгерістер мен толықтыруларды ескере отырып)	1			1
1.3	Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 988 қаулысы)	1			1
1.4	ҚР Білім және ғылым министрлігінің 2004 жылғы 26 қарашадағы «Стационарлық емдік-профилактикалық, оңалту және басқа да денсаулық сақтау ұйымдарында емдеу курсынан өтетін мүгедек балаларға арналған оқыту, мүгедек балаларды үйде оқытуда оқыту-тәрбелеуді ұйымдастыруға ата-аналарға жәрдемдесу тәртібін реттеу туралы қағидаларды бекіту туралы» ҚР Білім және ғылым министрлігінің № 974 бұйрығы.	1			1

1.5	Қазақстан Республикасының «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» 2002 жылғы 11 шілдедегі № 343-ІІ Заңы	1			1
2-модуль. Сөйлеу бұзылыстарын диагностикалау және оны түзетудегі логопедиялық массаж әдісі мен техникасы					
2.1	Сөйлеу бұзылыстарын диагностикалау	2	1	1	4
2.2	Түзету әсерінің кешенді жүйесіндегі массаждың орны	2	1	1	4
2.3	Логомассаждың анатомиялық-физиологиялық негіздері	2	1	1	4
2.4	Массаж жасаудың әдістемелік нұсқаулары. Массаждың негізгі әдістері	2	1	1	4
2.5	Сөйлеу бұзылыстарын түзетудегі логопедиялық массаж техникалары	2	1	1	4
3-модуль. Артикуляциялық гимнастика процесінде сөйлеу моторикасын дамыту					
3.1	Түзету және сөйлеу терапиясындағы артикуляциялық гимнастиканың рөлі	2	1	1	4
3.2	Айқын дикция бойынша жұмыстағы артикуляциялық гимнастика	2	1	1	4
3.3	Әр түрлі сөйлеу бұзылыстары бар артикуляциялық гимнастиканың ерекшеліктері	1	1	1	3
3.4	Артикуляциялық гимнастиканың дәстүрлі және дәстүрлі емес түрлері	1	1	1	3
3.5	Қорытынды тестілеу				1
	1 академиялық сағат - 45 минут Барлығы: 40 академиялық сағат				40

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты логопедиялық массаждың физиологиясын зерттеу, сөйлеу ауытқуларын түзетудегі оның рөлін түсіну. Сөйлеу массажының әртүрлі

түрлерін меңгеру, оларды қолдану ерекшеліктерін түсіну. Әр түрлі сөйлеу бұзылыстарында қолданылатын артикуляциялық гимнастика әдістерін меңгеру.

Бағдарламаның міндеттері:

- Сөйлеу терапиясы массажының көрсеткіштері: диагноздың ерекшеліктері және массаж әдісін таңдауға үйрету.
- Ауыз қуысының құрылымы, адамның басының сүйек-бұлшықет және неврологиялық жүйесі мен сөйлеу бұзылыстарының түрлері мен физиологиясы жайлы білімдерін жетілдіру.
- Массажға дайындық және оның әдістері туралы білімдерін толықтыру.
- Науқастың жасына байланысты қолданылатын логопедиялық массаж әдістерімен таныстыру.
- Сергітетін және белсендіретін массаж: жүргізу техникасы, мақсаты, физиологиялық механизмі туралы білім беру.
- Дыбысты дұрыс айтуды қалыптастыру мәселелерімен таныстыру.
- Артикуляциялық гимнастика: мақсаты, түрлері, әдістерін игерту.
- Сөйлеу бұзылысының түріне байланысты артикуляциялық гимнастика әдісін таңдауға үйрету.
- Әр түрлі жастағы балаларға қолданылатын артикуляциялық гимнастиканың дәстүрлі емес түрлерімен таныстыру

Күтілетін нәтиже:

- Дыбыстың айтылу мүшелерінің қалай жұмыс істейтінін біледі, физиологиялық бұзылулар мен олар туындаған сөйлеу терапиясының мәселелерін анықтай алады.
- Сөйлеу бұзылыстарын бағалау арқылы логопедиялық массаждың тиісті әдісін таңдай алады.
- Артикуляциялық гимнастиканы қолдану және жас ерекшеліктерін ескере отырып сабақтарды ұйымдастыру дағдыларын игереді.

4.Бағдарламаның құрылымы менмазмұны

Бағдарлама 3 модульден тұрады:

1-модуль. Нормативтік-құқықтық база
--

1.1	Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 2 қыркүйек 2019 ж.қазақстандықтардың әл – ауқатының өсуі: сындарлы қоғамдық диалог-Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі	Сындарлы қоғамдық диалог-Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі. Әлеуметтік жаңғыртудың жаңа кезеңі: білім беру сапасын жақсарту мәселесі.
1.2	Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319–III Заңы (10.06.2020 ж. жағдай бойынша соңғы өзгерістер мен толықтыруларды ескере отырып)	Білім беру бағдарламалары. Кәсіптік білімнің білім беру бағдарламалары. Жоғары білімнің білім беру бағдарламалары. Оқу-тәрбие процесін ұйымдастыру. Оқу-әдістемелік және ғылыми-әдістемелік жұмысты ұйымдастыру. Білім туралы құжаттар. Білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттары.
1.3	Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 988 қаулысы)	Педагог кәсібінің мәртебесін көтеру және педагогикалық білім беруді жаңғырту. Педагогтердің және білім беру ұйымдарының сапасын бағалау жүйесін жетілдіру. Білім алушының зияткерлік, рухани-адамгершілік және физикалық дамуын қамтамасыз ету.
1.4	ҚР Білім және ғылым министрлігінің 2004 жылғы 26 қарашадағы «Стационарлық емдік-профилактикалық, оңалту және басқа да денсаулық сақтау ұйымдарында емдеу курсынан өтетін мүгедек балаларға арналған оқыту, мүгедек балаларды үйде оқытуда оқыту-тәрбелеуді ұйымдастыруға ата-аналарға жәрдемдесу тәртібін реттеу туралы қағидаларды бекіту туралы» ҚР Білім және ғылым министрлігінің № 974 бұйрығы.	Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау саласындағы қоғамдық қатынастар Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау саласындағы қоғамдық қатынастары. Мүгедектерді әлеуметтік қорғауды қамтамасыз ету. Мүмкіндігі шектеулі жандардың тіршілік-тынысы мен қоғаммен етене араласуы үшін тең мүмкіндіктер жасаудың құқықтық,

		экономикалық және ұйымдастырушылық шарттары.
1.5	Қазақстан Республикасының «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» 2002 жылғы 11 шілдедегі № 343-ІІ Заңы	Кемтар балаларды әлеуметтік, медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдаудың нысандары мен әдістері. Дамуында кемістігі бар балаларға көмек көрсетудің тиімді жүйесі. Балалар мүгедектігінің алдын алу.
2-модуль. Сөйлеу бұзылыстарын диагностикалау және оны түзетудегі логопедиялық массаж әдісі мен техникасы		
2.1	Сөйлеу бұзылыстарын диагностикалау	Сөйлеу бұзылыстарын диагностикалау. Сөйлеубұзылыстарын диагностикалаудың шарттары. Әдістері, формалары, тәсілдері. Сөйлеу бұзылыстарын диагностикалаудың түрлері. Сөйлеу бұзылыстарын диагностикалау принциптері.
2.2	Түзету әсерінің кешенді жүйесіндегі массаждың орны	Логопедиялық массаж. Логопедиялық массаждың негізгі түрлері. Нүктелік массаж. Аппараттық және зондтық массаж. Зондтық массаждың негізгі міндеттері.
2.3	Логомассаждың анатомиялық-физиологиялық негіздері	Сөйлеу аппаратының бұлшықеттері. Сөйлеу аппараты бұлшықеттерінің дифференцияланған логопедтік массажы. Бас, бет және мойын бұлшықеттері. Ерін бұлшықеттері. Сараланған массаж. Тіл бұлшықеттері.
2.4	Массаж жасаудың әдістемелік нұсқаулары. Массаждың негізгі әдістері	Логопедтік массаж жүргізу әдістемесі. Босаңсытатын логомассажды жасауға арналған әдістемелік нұсқаулар. Белсенді массажды жасауға арналған әдістемелік нұсқаулар.
2.5	Сөйлеу бұзылыстарын түзетудегі логопедиялық массаж техникалары	Тыныштандыратын массаж техникасы. Белсенді массаж техникасы. Сегменттік-рефлекторлық массажды орындау. Нүктелік (акупунктуралық) массаж жасау. Зонд массажын орындау.

3-модуль. Артикуляциялық гимнастика процесінде сөйлеу моторикасын дамыту		
3.1	Түзету және сөйлеу терапиясындағы артикуляциялық гимнастиканың рөлі	Артикуляциялық гимнастика. Артикуляциялық гимнастиканың мақсаты. Артикуляциялық гимнастиканы орындаудың маңызы. Артикуляциялық гимнастиканы жасау жолдары.
3.2	Айқын дикция бойынша жұмыстағы артикуляциялық гимнастика	Артикуляциялық (логопедиялық) гимнастика. Тыныс алу жаттығулары. Саусақты гимнастика. Физминутки. Өзіндік массаж. Психогимнастика. Лоритмикалық жаттығулар. Релаксация жаттығулары.
3.3	Әр түрлі сөйлеу бұзылыстары бар артикуляциялық гимнастиканың ерекшеліктері	Артикуляциялық гимнастиканың ерекшеліктері
3.4	Артикуляциялық гимнастиканың дәстүрлі және дәстүрлі емес түрлері	Артикуляциялық жаттығулардың түрлері. Статикалық жаттығулар. Динамикалық жаттығулар. Артикуляциялық гимнастиканың дәстүрлі емес түрлері. Артикуляциялық моториканы жетілдіруге арналған дәстүрлі емес жаттығулар.

6. Оқу процесін ұйымдастыру

1) Білім беру процесі осы бағдарламаның оқу жоспарына сәйкес 40 сағатқа арналған курстың оқу-тақырыптық жоспарына сәйкес ұйымдастырылады.

2) Оқу процесін ұйымдастыру қашықтықтан оқытуды қолдана отырып, аралас оқыту нысанында жүзеге асырылады.

3) Білім беру процесін ұйымдастыру кезінде тыңдаушылардың білімін бақылау және бағалау мақсатында: өзіндік жұмыс, қорытынды тестілеу өткізіледі.

4) Білім беру процесі мыналарды қамтиды:

- дәріс сабақтары;
- практикалық сабақтар;
- тыңдаушының өзіндік жұмысы;
- бейнесабақтар;
- тестілеу түріндегі аралық және қорытынды аттестаттау.

5) Ересек аудиторияның ерекшелігін ескере отырып, қатысушыларды оқу

барысында логикалық қорытынды жасауға, мазмұнын өз практикасына бейімдеуге және алған дағдыларын практикалықсабақтарда пайдалануға үйретеді.

б) Бағдарламаны біліктілікті арттырудың құзыреттілік моделіне бағдарлау жаңартылған білім беру мазмұны бойынша заманауи әдіс-тәсілдерді қолдану арқылы қол жеткізілетін әрекеттік тәсілді болжайды.

7. Бағдарламаны оқу- әдістемелік қамтамасызету

1) Білім беру бағдарламасын оқу-әдістемелік қамтамасыз ету нақты білім беру бағдарламасы шеңберінде нақты оқу пәнін оқытуды қамтамасыз ететін оқу және оқу-әдістемелік мәтіндік, графикалық, аудио, бейне, мультимедиялық және өзге де материалдардың, сондай-ақ компьютерлік бағдарламалар мен деректер базасының логикалық және әдістемелік өзара байланысты жиынтығын (жүйесін) қамтиды.

2) Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету құрылымына:

- Оқу және әдістемелік құралдар (ғылыми, арнайы, әдістемелік әдебиеттер);

- модульдік принцип бойынша дәрістердің электрондық конспектілері;

- практикалық және өзіндік сабақтардың материалдары;

- аралық бақылауды ұйымдастыру бойынша материалдар (тест тапсырмалары 20 сұрақ);

- қорытынды бақылауды ұйымдастыру бойынша материалдар – тестілік емтихан тапсырмалары - 20 сұрақ);

- презентация түріндегі графикалық және демонстрациялық материал;

- бейне-сабақтар енеді.

3) Мультимедиялық құралдар және компьютерлік бағдарламалар

4) Мәтіндік редакторлар

5) Графикалық редакторлар

6) Интерактивті тақталар

7) sprr.kz сайтында Enternet желісі арқылы on-line оқыту;

8) интернет-ресурстар.

8. Оқыту нәтижелерін бағалау

Тыңдаушылардың кәсіби құзыреттіліктерінің қалыптасу деңгейін анықтау үшін бағалау критерийлері мен бағдарлама мазмұнын меңгеру параметрлері әзірленеді.

Өзіндік (практикалық) жұмысты жүргізу үшін **1-қосымшада** көрсетілген келесі өлшемдер бөлінеді.

Қорытынды аттестаттау тестілеу түрінде өтеді. Сұрақтардың жалпы саны – 20. Қорытынды тестілеуден өту және біліктілікті арттыру курсы аяқтау үшін 60% және одан жоғары дұрыс жауапты белгілеу қажет. Шекті деңгей – 12 балл. Әрбір дұрыс жауап үшін 1 балл беріледі.

9. Курстан кейінгі сүйемелдеу

Біліктілікті арттыру курстарынан өткен педагогты курстан кейінгі сүйемелдеу мынадай нысандар бойынша жүзеге асырылады:

№	Курстан кейінгі сүйемелдеуді өткізу нысандары	Шаралардың түрлері
1	Вебинарлар	Біліктілікті арттыру курсы аясында курстан кейінгі кеңес беру
2	Педагогтың кәсіби өсуі	- команда құру практикасы; - педагогты әлеуметтік-психологиялық қолдау
3	Ынтымақтастық бойынша оқыту	Педагогтың ақпараттық және коммуникациялық құзыреттілігі саласындағы тренингтер
4	Тәлімгерлік	Тәжірибе алмасу бойынша тәжірибелі маманмен On-lin-диалог
5	Педагогты әдістемелік сүйемелдеу	Академия білім беру платформасындағы ашық желілік әдістемелік қызмет sprg.kz , әдістемелік материалды жариялау
6	Редакция	Әдістемелік әдебиеттерді басып шығаруда әдістемелік көмек
7	Академияның іс-шараларына қатысуға тарту	Түрлі деңгейдегі вебинарларды өткізу

10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер:

1. «Білім туралы» ҚР-ның 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы.
2. ҚР «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» Заңы, 2002 ж.;
3. «Қазақстан Республикасындағы бала құқықтары туралы» ҚР-ның 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345 Заңы.
4. 2011-2020 жылдарға арналған ҚР Білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасы;

5. 2011-2015 жылдарға арналған ҚР Білім және ғылым министрлігінің Стратегиялық жоспары;

6. 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 Мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты;

7. ҚР Білім және ғылым министрлігінің 2012 жылғы 8 қарашадағы «Қазақстан Республикасында бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы» № 500 бұйрығы;

8. ҚР Білім және ғылым министрлігінің 2004 жылғы 26 қарашадағы «Стационарлық емдік-профилактикалық, оналту және басқа да денсаулық сақтау ұйымдарында емдеу курсынан өтетін мүгедек балаларға арналған оқыту, мүгедек балаларды үйде оқытуда оқыту-тәрбелеуді ұйымдастыруға ата-аналарға жәрдемдесу тәртібін реттеу туралы қағидаларды бекіту туралы» ҚР Білім және ғылым министрлігінің № 974 бұйрығы.

9. Мартыненко, Л. А. Коррекция речевых нарушений у детей 5-6 лет. Программа психолого-логопедических занятий / Л.А. Мартыненко, Л.Д. Постоева. - М.: Речь, Сфера, 2010. - 176 с

10. Коррекционная педагогика. Основы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии / под ред. Пузанова Б.П. - М. 1999.

11. Миронова, С. А. Развитие речи дошкольников на логопедических занятиях. Книга для логопеда / С.А. Миронова. - Москва: Машиностроение, 2008. - 208 с.

Қосымша әдебиеттер:

1. Арбекова, Н.Е. Развиваем связную речь у детей 4-5 лет с ОНР. Конспекты фронтальных занятий логопеда / Н.Е. Арбекова. - М.: ГНОМ и Д, 2014. - 670 с.

2. Асташина, И. В. Логопедические игры и упражнения для детей / И.В. Асташина. - М.: Рипол Классик, Дом. XXI век, 2010. - 192 с.

3. Валявко, С. М. С-с-свистящие скороговорки / С.М. Валявко. - М.: Карапуз, 2007. - 429 с.

4. Вологодина, Л. Г. Домашний логопед / Л.Г. Вологодина. - М.: Феникс, 2009. - 288 с.

5. Гегелия, Н. А. Исправление недостатков произношения у подростков и взрослых / Н.А. Гегелия. - М.: Владос-Пресс, КДУ, 2013. - 270 с.

6. Гомзьяк, О. С. Говорим правильно в 5-6 лет. Альбом №1 упражнений по обучению грамоте детей старшей логогруппы / О.С. Гомзьяк. - М.: Гном, 2014. - 388 с.

7. Давидова, Л. Р. Ребенок плохо говорит? Почему? Что делать? / Л.Р. Давидова, Т.С. Резниченко. - Москва: СИНТЕГ, 2008. - 422 с.

8. Ефименкова, Л. Н. Организация и методы коррекционной работы логопеда на школьном логопункте / Л.Н. Ефименкова, Г.Г. Мисаренко. - М.: Просвещение, 2016. - 240 с.

9. Закон "Об образовании в Российской Федерации". - Москва: Гостехиздат, 2014. - 192 с.

10. Коноваленко, В. В. Логопедическая раскраска для закрепления произношения звука Р' / В.В. Коноваленко, С.В. Коноваленко. - М.: ГНОМ и Д, 2007. - 314 с.

11. Лиманская, О.Н. Конспекты логопедических занятий. Второй год обучения / О.Н. Лиманская. - М.: Сфера, 2010. - 910 с.

12. Мазанова, Е. В. Учусь не путать буквы. Альбом 2. Упражнения по профилактике и коррекции оптической дисграфии / Е.В. Мазанова. - М.: Гном, 2013. - 422 с.

1-қосымша

Бағалау параметрлері	Бағалау критерийлері	Дәстүрлі бағалау	Баллмен бағалау
<ul style="list-style-type: none"> - жұмыстың мазмұны мәлімделген тақырыпқа сәйкескелмейді; - жұмыстың мәтіні ұқыпсыз, түсініксіз, өрескел стилистикалық және грамматикалық қателер бар, - бір немесе бірнеше дереккөздерден мәтін фрагменттерінің ойсыз қайта жазылуы байқалады, әдебиет пайдаланылмаған, - қорытындылар жоқ немесе бөлімнің мазмұнына сәйкескелмейді, - жұмыс талаптарға сәйкес ресімделмеген. 	іске асырылмаған	«Қанағаттанарлықсыз»	0-49 балл
<ul style="list-style-type: none"> - жұмыстың мазмұны тақырыпқа ішінара сәйкес келеді; - жұмыс негізінен дұрыс ресімделген, елеулі стилистикалық және грамматикалық қателер бар, - жұмысты ресімдеуде немқұрайлылық бар: өрістер қалмайды, бет нөмірлері жоқ, мәтінге түзетулер енгізілді, титулдық парақ дұрыс ресімделмеген, - жұмысты орындау үшін үнемі көмек қажет болды, әдебиеттер ішінара пайдаланылды, - қорытынды жұмыстың барлық бөлімдері бойынша жасалмаған немесе бөлімнің мазмұнына ішінара сәйкес келмейді немесе келтірілген 	ішінара іске асырылған	«Қанағаттанарлық»	50-74 балл

<p>мәліметтер бойынша қорытындылар жоқ, мазмұны, пайдаланылған әдебиеттер тізімі, суреттерге қойылған қолдар, кестелер атаулары жоқ</p>			
<p>жұмыстың мазмұны негізінен тақырыпқа сәйкес келеді немесе оның көлемі жоғары; жұмыс негізінен дұрыс ресімделген, кейбір маңызды емес стилистикалық және грамматикалық қателер бар, жұмыс негізінен өз бетінше орындалды, әдебиет пайдаланылды, - қорытындылар негізінен бөлімнің мазмұнына сәйкес келеді; - жұмыс негізінен дұрыс ресімделген, талаптардан кейбір ауытқулар бар</p>	<p>ішінара іске асырылған</p>	<p>«Қанағаттанарлық»</p>	<p>50-74 балл</p>
<p>тақырыптың мазмұны толық ашылған және жұмыс таңдалған тақырыпқа сәйкес келеді; - жұмыс дұрыс ресімделген, елеусіз стилистикалық қателер бар; - жұмыстың практикалық бөлігі өз бетінше орындалды, барлық таңдалған әдебиеттер талданды және жұмыста қолданылды; әр бөлім бойынша негізделген тұжырымдар бар</p>	<p>Толығымен іске асырылған</p>	<p>«Үздік»</p>	<p>85-100 балл</p>

